AGNIESZKA JASZCZUK 04.03.2022

Kompleksowe spojrzenie na pacjenta w gabinecie logopedycznym

Zasada kompleksowości zakłada przeprowadzenie procesu diagnostyczno-terapeutycznego w sposób oparty na wiedzy z zakresu pedagogiki, psychologii oraz dziedzin medycznych. Fot. Shutterstock

Kompleksowość jest jedną z zasad obowiązujących podczas diagnozy i terapii logopedycznej. Zasada kompleksowości zakłada przeprowadzenie procesu diagnostyczno-terapeutycznego w sposób oparty na wiedzy z zakresu pedagogiki, psychologii oraz dziedzin medycznych. Holistyczne podejście w logopedii wymaga również współpracy z innymi specjalistami, by jak najefektywniej oddziaływać na pacjenta.

Interdyscyplinarny charakter logopedii

Logopedia jest dziedziną, która stale się rozwija. Dostęp do aktualnych badań, dzielenie się wiedzą na stronach internetowych, liczne czasopisma specjalistyczne i szeroka oferta szkoleń pozwalają logopedom udoskonalać swój warsztat i wdrażać nowatorskie rozwiązania w pracy z pacjentem. Na rozwój mowy i artykulacji wpływa wiele czynników, dlatego też logopedzi mogą kształcić się w zakresie swoich zainteresowań z między innymi surdologopedii, balbutologopedii czy neurologopedii. Interdyscyplinarny charakter logopedii opiera się na połączeniu zagadnień związanych z mową z dziedzinami zajmującymi się różnymi sferami funkcjonowania człowieka – psychologią, pedagogiką i medycyną. Mowa, komunikacja i artykulacja są umiejętnościami ściśle powiązanymi z funkcjonowaniem poznawczym, psychicznym i motorycznym człowieka, a więc deficyty występujące w rozwoju na tych poziomach mogą ze sobą współistnieć.

Wieloaspektowość procesu diagnostycznego

W gabinetach logopedycznych pojawiają się osoby z różnorodnymi trudnościami, zwykle nie są to wyłącznie deficyty w zakresie mowy. Zdarza się, że logopeda jest pierwszym specjalistą, do którego trafia pacjent, szczególnie w przypadku dzieci na wczesnym etapie rozwoju. Jeśli podczas diagnozy logopedycznej lub w trakcie terapii pojawi się potrzeba dodatkowego wsparcia, logopeda na bazie swojej wiedzy i swoich doświadczeń może zalecić konsultację z innymi specjalistami. Diagnoza logopedyczna często wymaga uzupełnienia o dodatkową ocenę specjalistyczną, a proces terapii logopedycznej musi być prowadzony równolegle z oddziaływaniami usprawniającymi inne sfery funkcjonowania pacjenta.

Kompleksowe spojrzenie na pacjenta odbywa się od chwili jego pojawienia się w gabinecie logopedycznym. Logopeda wsłuchuje się w sposób artykulacji, nawiązania kontaktu, ocenia intencję komunikacyjną, poziom umiejętności językowych, kontakt wzrokowy, umiejętności społeczne, naprzemienność w relacji. Dokonuje oceny budowy i funkcji układu orofacjalnego, odruchów oralnych, jakości głosu, sposobu oddychania. Orientacyjnie sprawdza słuch i percepcję słuchową. Obserwuje również ciało pacjenta – postawę, sposób poruszania się, koordynację, umiejętności manualne. Wstępnie ocenia profil sensoryczny badanego, umiejętności szkolne, umiejętności poznawcze. Zbiera szczegółowy wywiad, analizuje dotychczasowy rozwój dziecka na różnych poziomach, a także historię medyczną pacjenta w kontekście możliwych patomechanizmów wywołujących i podtrzymujących obecny stan mowy. Wszystkie uzyskane informacje są niezbędne do postawienia diagnozy logopedycznej i opracowania planu terapeutycznego.

Współpraca logopedy z innymi specjalistami

Dzięki całościowemu spojrzeniu na pacjenta można lepiej poznać jego potrzeby oraz obrać odpowiedni kierunek terapii. Wszystkie te elementy są nierozłączne, przenikają przez siebie, często jeden warunkuje rozwój i działanie drugiego. Dlatego oprócz kompleksowego spojrzenia na pacjenta istotne są również kompleksowa opieka i równoległe, ukierunkowane oddziaływania. Praca holistyczna w zależności od potrzeb i możliwości pacjenta to między innymi działania logopedów, nauczycieli, psychologów, psychoterapeutów, pedagogów, terapeutów IS, fizjoterapeutów, ortodontów, okulistów, laryngologów, audiologów, neurologów.

W placówkach oświatowych logopedzi współpracują z wychowawcami, pedagogami szkolnymi i nauczycielami wspomagającymi. Przekazywane informacje od nauczycieli dotyczące zachowań werbalnych i pozawerbalnych, a także innych aspektów rozwoju dziecka są bardzo istotne dla przebiegu diagnozy i terapii. Logopeda zaś podejmuje konsultacje i działania wspierające nauczycieli w dostosowywaniu metod i form pomocy do możliwości dzieci. W zależności od specyfiki problemu, z którym zmaga się dziecko, mogą to być wskazówki dotyczące na przykład utrwalania głosek w mowie spontanicznej w trakcie lekcji, wdrażania alternatywnych czy wspomagających metod komunikacji w codziennych sytuacjach w klasie, metody pracy z dzieckiem z mutyzmem. Istotna jest również współpraca logopedy ze specjalistami z poradni psychologiczno-pedagogicznej, którzy często prowadzą równoległą terapię.

Dzieci z trudnościami w mowie lub komunikacji objęte wszechstronną opieką szybciej osiągają efekty podjętych działań. Współpraca zespołu terapeutycznego zajmującego się jednostką opiera się na wzajemnej komunikacji, wymianie spostrzeżeń, dążeniu do osiągnięcia wspólnego celu – uzyskania możliwie jak najlepszej sprawności pacjenta.

Agnieszka Jaszczuk – mgr pedagogiki specjalnej, logopeda dyplomowany ze specjalnością neurologopedia, terapeuta Integracji Sensorycznej, autor tekstów o tematyce parentingowej. Ukończyła wiele kursów, szkoleń i warsztatów z zakresu logopedii, pedagogiki i psychologii. Posiada kilkuletnie doświadczenie w pracy z dziećmi, także ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.